

Улуу быраанынныгынан, сырдык суолгар кыайы кынаттаах держава!

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1931 сый алтынны
ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙНОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№№ 134-135
(5490-5191)

1980 сый. Сэтинньи 7 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Сыаната
2 харчы

С ВЕЛИКИМ ПРАЗДНИКОМ,
ДЕРЖАВА,
С ПОБЕДНЫМ СВЕТОМ
НА ПУТИ!

УЛУУ уонна КҮНДҮ

Бүгүн кини аймакха бүтүннүүтүгэр саамай улуу уонна күндү бырааныннык. Октябрь 63-с сыйын үөрүүт-көтүүтэ. Буоһумуна даарыа, Улуу Октябрь эрэ аһи дойду адаттан биригэр. Россияда, колхозниктар бабылантаанынтарын ээнигэ, боростуой үлэһит дойдото көтүүтэ, дойду биригэр, диктаторуот быһыынык — бастааы социалистическай государионна торуттабытэ. Онтон ыла ааспыт кылгас историческай көрдүө кэмгэ Октябрь, ийэлэри планетана бүтүннүүтүн тиһиһэ көтүүлэр, кини ыла быһылаах знамита молуһуһунлар уопсай знамиларынан, онтон биһиги Ийэ дойдубут Сир үрдүгэр айа, социализм, прогрессе модун күүэтэх тирөөһүнэ буолла.

Быһылаах Октябрь биһиэхэ уратылаах быһыыга-майгыга — ССКП XXVI съезинэр күрүөмнөөхтүк болуһунна, онуе нэтигэһинэ ситиһиллэхтин: түмүктүү уонна саага пэтилеткада бөдө аһылааты уурар иһин советскай норуот айар-тутар үлэтин үгэһинэр билиэтэнэр. Оройуон үлэһиттэра бырааныннык иһиннээди социалистическай куоталаһынга көһө ситиһиллэһинэр. «Соьхостехника» холбоһуга, промышленат, о. д. а. — барыта 20-чэ коллектив, уопуһун аа-дыһаар-производство бастаһыннара бэйэлэрин пэтилет-көтүлэри соруудаһтарын болдоһуун иһиннэ төлөрөп көлөр сый суотугар үлэтин ыһыдаһтар.

Ол эрээрэ оройуон сорох хаһаайыстыбалара, кэкилэ үлэ коллективтара өссө даарыа ССКП XXV съези туруорбут көрдөбүллэригэр ситэ эһиэттэбэттик үлэһиннэр, хаалыһаах сэлэлэр, быһаарылаһа тах болпуруостар билигин да аһылаада суохтар. Ити итэһтэри туоратыы, пэтилетканы тирөөһүннээхтин түмүктэһин, партийнай съези дэстэйһиди көр-сүү — биһиги барыбыт, хас биригэрбит ытык көсөбит.

Бүтүннүү оросайдоох быраанынныкык Улуу Октябрь 63 сыйа туолуутугар ССКП КК төлөһнөөх Ыгырыһылара советскай норуоту, прогрессивнай иһин аймакха бүтүннүүтүн айар-тутар үлэһэ, айа, кө-мүд, демократия, прогрессе иһин охсуһууга өрө күүр-дэлэр, көбүүүлэр.

Туругурдуу Улуу Октябрь- скай социалис- тической рево- люция 63 сы- ла туолуута!

(ССКП КК Ыгы-
рыларыттан).

ҮЛЭНЭН БЭЛЭХТЭР

Олох-дьаһах уонна коммуналнай хаһаайыстыба производственнай управлениетин коллективна 2280,5 тыһ. солкуобайдаах үлэһи оһорон, пэтилеткада-бы быһыаһын алтынны 25 күнүгэр төлөрбү-түн туһуһун рапорда-та. Быһаан эбэһээтэ-лиһтэбэрэ айылаһыт болдоһуун 13 хонук иһиннэ төлөрүлүһнэ.

«СО» көрр.
х х х

«Болуот Знага» орден кавалера Евдония Петроһна Ноговициһа са-лайаччылаах олох-дьа-һах комбинатын атах таһаһын оһорооччулара пэтилеткада 214 тыһ. соһа, үлэһи оһоруо-хааһтарын 214,5 тыһ солкуобайынан төлөр-дулар. Сыйах бастаһы рабөчайа Иван Око-нешниһов балаһаан ыйыгар уонна алтын-ныкыта 1400 соһа үлэһи төлөрдө.

В. МАКАРОВ.

ССКП РАЙКОМУН ТОХСУС ПЛЕНУМА

Информационнай иһитиннэри

1980 сый сэтинньи 5 кү-
нүгэр ССКП оройуоннаады
комитетын IX пленума
буоһа.

Пленумга «ССКП КК
алтыннытаады (1980 с.)
Пленумун түмүктэра уон-
на оройуоннаады партий-
най тэриһтэ Пленумга
ССКП КК Генеральнай се-
кретара таһаарыс Л. И.
Брежнев эһититтан иһи-
ннээди ССКП обкомун
VII пленумун уурааһта-
рытан үөскээп тахсар
соруктара» диип дакыла-
ты ССКП райкомун баста-
ны секретара таб. И. П.
ЛИСНИКОВ оһордо.

Дакылааты дүүллэһин-
и иһитиннэ мэдээһи-
ти И. С. ДМИТРИЕВ —
ССКП райкомун бюротун
чиһиһа, Эрэһиэ Эрһеһин
аһыһаан совхоз партионун
секретара, С. Х. МАТВЕЕВ

ССКП ОРОЙУОННААБЫ КОМИТЕТЫН IX ПЛЕНУМУН УУРААБА

ССКП КК алтыннытаады (1980 с.) Пленумун түмүктэра уонна оройуоннаады партийнай тэриһтэ Пленумга ССКП КК Генеральнай секретара Л. И. Брежнев эһититтан уонна ССКП обкомун VII пленумун уурааһыттан үөскээп тахсар соруктара

«ССКП КК алтыннытаады (1980 с.) уонна пэтилеткада уопсайынан суоһу Пленумун түмүктэра уонна оройуоннаады партийнай тэриһтэ Пленумга ССКП КК Генеральнай секретара таһаарыс Л. И. Брежнев эһититтан иһиһнээди ССКП обкомун VII пленумун уурааһыттан үөскээп тахсар соруктара» диип ССКП райкомун бастааны секретара таб. И. П. ЛИСНИКОВ дакылаатын иһтэ уонна дүү-дэһиһи баран, партиа райкомун IX пле-нума ССКП КК Генеральнай секретара таһаарыс Л. И. Брежнев эһититтар ССРС экономикаһкай уонна социальнай сай-дыһтын дьөһүһаах түмүктэра иһиһини ырытаһыһыһаар, көлөр пэтилеткада дой-ду норуотун хаһаайыстыбатын сайды-тын сөгүмэр көсөһилэрэ арыһыһаар диип аһыһыһаан бэлэһинэр.

«Онуе пэтилетка сыйларыгар партийнай тэриһтэлэр садалтаһарынан оройуон үлэ-һиттэра норуот хаһаайыстыбатын сайы-һарыһаа сорох ыһаһыһаары сүһтэһилэр. Пленум ону сөргө таһаарыс Л. И. Бре-жнев эһититтар ыйылаһыт итэһтэра оро-йуон партийнай, советскай уонна хаһа-йыстыбаны тэриһтэлэри үлэһиттэра төлөрү бааллар диип аһар. 1980 сыйга

ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТ СЕССИЯТА

Народнай депутаттар XVII ыгы-
рылаах оройуоннаады Советтарын
1980 сый сэтинньи 5 күнүгэр буо-
бут IV сессията тэрээһин болпу-
ростары көрдө.

Сессия оройуон тэс өттүгэр аһы-
үлэһэ барытаһаан Р. Р. Бурһашеву
райсовет исполкомун председатели
эбөһиһаһиттан бөһөһөтө.

Улуу советскай норуокка — коммунизмы туттааччыга, аан дойдуга бүтүннүүтүгэр эйэ иһин утумнаах охсуһааччыга албан аат!
(ССКП КК Ыгырыларыттан).

ТАБААРЫС И. П. ЛИСТИКОВ ДАКЫЛААТЫН ДЬУУЛЛЭЙИ

— Тиа сирин үлэнтгэ рэ ССКП КК алтыннытаады (1980 с.) Пленумуг түмүктэрин, Пленумуг ССКП КК Генеральной секретара табаарыс Л. И. Брежнев программнай этингэ иетингэ байрбаиниц, үрдүк өрө көтө бүлүүнэн көрүстүлэр.— диегэ Эрилик Эристин автынан совхоз парткомун секретара Н. С. Дмитриев.

— Бийиги совхозтук кол лектива питилетка соруудахтарын толорор, хаан уруу партия учараттаах XXVI съезин дотойнайдык көрсөр ийни бу күнүгэ өрдүк дьулуурдаахтык үлэлир. 14 манын фермаларыттан 5-нэ, 105 манынсырттан 18-га, ма ханинатордтан 3 шофер 2 тракторист питилетка төлөри соруудахтарын болдоун быдон ийниэ толорон социалистическай куоталаанын көбүлүүнэ ийилээр. Ол эрээри бийиэ ма итэстөр, **марахаттар** суох буолбатахтар. Питилетка былааннарын госуларестнога эти уонна ҮҮҮ туттарыма толорбот куттал үөскөөтэ. Сүөһү турар тутууларга аргалариттан, марабаастарыттан үгүс күчүмөйдөрү көрсөбүт. Ойон кэлэр питилеткага совхозтарга хотонкору бырайыаннааһынга уонна

тутууга болдомотуу күүбүрдүөххэ наада. Совхозтары үлэниг ийиниэ хааччылыгыга шөфтүгөх тариттэлэр көмөлөрүн эмнэ тунсарарга уолдыаста.

Кара Маркс автынан совхоз механикатора С. Х. Магасеев байитин этинтигэр, совхоз рабочайдара, бари үлэнтгэри Кини Комитет Пленумун уурайхтарын, табаарыс Л. И. Брежнев этинтигэ улахан смгэариниэни көрсөбүттэрин уонна үрдүк ийиэриэстээхтик үөрэтэн эрэллэрин ийитиниэрэн туран, ийиникитин ходуһа уонна мөччирэн сирдэриг тунсаран огорууга уонна бүтэйдэнигэ былааннаах үлэ ийитиллара, общественнай сүөһүгэ олус болдон, хастым эмэ сым тутуулар хотонкортон айкастаанан, бийиги усулуобуйабыгытар өрдүн тунсарай бырайыактаах, смгэ этинтээх хотонкору тутуу наада буолбуттарыгар тоһоолоон тохтоота.

— Бийиги ТМУ-ыт хаһайыстыбалар ийни ардыларынаады тариттэлэл буолар,— диегэ эттэ «Якут-колхозстрой» холбоһун Чурапчытаады ТМУ-гын начальнига С. Н. Плотников.

— Ол үрдүнэн оройуон сорох хаһайыстыбалара, өрдүк Эрилик Эристин ав-

тынан совхоз, байлэригэр тутуулар объектарга көмөлөһөлөрүн олус маарыгымылар, маадалаарынан аахпаттар. Оройуонга капиталнай тутуу уонсайынан кэники смлларга биллэрдиик бытаарда. Оуоха ССКП райкома райсовет исполкома эрчимнээх дьаһаллары ылбаттар, тутуу тариттэлэрин, совхозтары ийиэ-тоһон салайбаттар, кинилэр материалнай баазаларын бөдөрүтүүгэ куттунуунээхтик көмөлөсөттөр. Бу итэстэ кэлэр өттүгэр туоратыллыах тустаах.

Арваттар ийни сөргэ оройуонга арболитонай блоктарынан тутууга кинирин наадалаары эттэ.

Райпотребобщество коллектива питилетка соруудахтарын толорууга, ийиниэниэни аһыан-таһаһыан, атып да наадалаахтарын хааччылыгыны тунсарыма мытар үлэтин сорох түмүктэрин бийитиниэрэн туран, райко бырайыаннааһын председателэ Н. А. Семенов эргикэн предпритиеларын материалнай баазаларын бөдөрүтүүгэ оройуон салаататын өттүгүн көмө күүбүрдүлэрэ наадатын бийиттээтэ. Кини ийитин салгым промкомбинат мээбэлэ, киникичээни өгө-

рууга дуогабардаах эбэ-бэстэстэстэбонни толорботун критикалаата.

Субуруускай автынан совхоз Балтонотооһу отделениетин уурайыоһайа Н. И. ИКОВЛЕН кэлэр өттүгэр отделениега сүөһү тутууларын ийигэтэргэ производствого үлэни тахсар ийчаттарга сөптөөх үгүдүбуйаны тэрийэргэ оройуон, совхоз салааталара көмөлөһөлөрүгэр туруруста.

«Чурапчы» совхозна кэники смлларга капиталнай тутуу балааче ийитиллини. Ол үрдүнэн үлэнтгэри өлөрөр дьаһан, сүөһүтүгэри сөптө сайыныктарынай хааччылыгыга наадыйыма өссө Д улахан. Ойон совхоз салаатата кэлэр питилеткага бу үлэни салгым мытарга сорууктанар. Ол тутуунай пленумга ийи совхоз парткомун секретари М. С. Леонтьева кэпсээтэ Кини салгым райко салаатата тиа сиртэр тутуулар маараһыннары наадалаа: тариттэлэрин, оборудованиенан хааччыбатын үгүс ийиэниэһэлээх дууе парга телефон куһадынын үлэлирин, ойно ор көмө туох да дьаһал ийитиэ быотик критикага тарга

Райком пленума дьүүтэ ийитиллэбит башпуруоску ийиммит уурайаар ССКП КК алтыннытаады (1980 с.) Пленумун уурайахтарын олоххо ийилэрин практикескай дьаһаллара бийитиллилэр.

Карл Маркс уонна Фридрих Энгельс музейа

Социализм уонна коммунизм ийни охсуһуу садалаһытыгар К. Маркс уонна Ф. Энгельс сүткэниэххэй мөссүөнүгө үрдүн өстөр.

История Маркс уонна Энгельска «ийиридөөбөр кытаанах уонна парамидатааһар үрдүк» пааматынныгы туруорбута. Ол— ийиэ-эр идеяларын уонна үөрөхтэрин дьитиээхтик олоххо ийилэрин.

ССКП уонна советскай науот ийиччэй коммунизм ийиаччылары дьитиик ийиэстэһилэрин үгүс аһсааннаах кэрэһиттэригэн бийрдэстэринэн, кинилэр үлэлэрин уонна революционнай дьаһалларын парти соамай ийитини пропагандалыгарга ийиэниэһитин көстүүтүнэн Москвага Марксизм тэрүттэччилэр музейдарын тэрийи буолар.

СНИМОККА: музей лектора Б. В. Семенов аскурсоннарга-сөдөх коллекцилары быһаарар.

Н. Анимов фотота. ССТА фотохрониката.

Эдэр коммунистар үөрэнэлэр

ССКП райкомугар, эдэр коммунистар оскуола-партыйнай тэрийэр үлэрин учараттаах занитте та ийитиллини.

Заниттега ССКП Кини Комитетин алтыннытаады (1980 с.) Пленумун уонна ССРС Верховнай Советын IV сессиятын ма-

тирийаалларын уонна партийнай тэрийэр үлэрин башпуруостарыгар ССКП райкомун партийнай-тэрийэр үлэге отделин собиодиссайэ Э. И. Мошастырев уонна ийи отделин уонна ССРС Верховнай Советын IV сессиятын ма-

Бүтүн аан дойду коммунистара марксизмга-ленинизмгэ, пролетарскай интернационализмга олобуран бииргэ сомоболоһуулар уонна түмсүүлэрэ бөбөргөөтүн! (ССКП КК Ыгырыбыларыннан)

ССКП Оройуоннаабы Комитетин IX пленумун уурааба

(Бүтүүтэ, Ийини 1 стр. көр).

түгэр бээр баһаһаннаһалары уонна түмүктэһиниэри бүүс-бүтүнүү уонна толору бийирниргэ, кинилэри халбаһанбат салаатара уонна быһаччы толорууга аларга.

Пленум оройуон коммунистара, бари үлэнтгэри ССКП Кини Комитета, ийни Политбюрога уонна табаарыс Л. И. Брежнев тус бийтэ советскай науот олоһун уйгугун салгым үрдэтигэ уонна эбэ дьаһалта өрөгөйдүүрүгэр туһаайылыбыт үгүс өрүттөөх активнай үлэлэрин бийр саһаанан өбүүллэрин биллэраллэр.

1980 сыл уонна X пятилетка бүтүнүүгү былааннарын, ону сөргэ XI пятилетка бастагы смлын соруудахтарын болдоун ийиниэ толорууну хааччылыгыны оройуон бари партийнай, советскай уонна хаһайыстыбаннай тариттэлэрин бастагы учараттаах сорууктарынан ааһарга. Олору толорор туһугар социалистическай куоталаанын көбүлүүнү салгым үрдэтэргэ, бари предпритиелэр, тариттэлэр эриэ-дөһөх үлэниллэрин ситиһэргэ. Тэрийэр уонна политическай үлэни бүтүнүүтүн ССКП XXVI съезин дотойнайдык көрсөргө туһаайан мытарга.

ламтата суох үлэлэрин ийиниэһиниэри ийиниэ өйдөтөллөрүгэр эбэһиэстилэр.

Партийнай, советскай уонна хаһайыстыбаннай тариттэлэри эбэһиэстииргэ:

— сүөһү ийитин бородуукталарын атылаһыныгэ 1980 сылдаары госуларестной былааннары болдоун ийиниэ толорууну хааччыгарга. Обществений сүөһү кыстыгы тэрэһиниэһитик атааргарга, кыһынгы агротехнической дьаһаллары үрдүк таһымаахтык мытарга, ийни смгэтигэ хааччысбылаахтык хараһарга;

— үлэ уонна толоруу дьэссиниэһитин кытаанахтык тутуһууну, промышленнай бородууксуяа себестоимонун уонна ма-тирийаалы оскуоттаһаһын намитатын, хас бийрди предпритиэ былааннаах соруудахтарын ийиэһигэр да, воменкатуратыгар да толорорун утумнаахтык ситиһэргэ.

Коммунистар авангарднай оруолларын, кадрлар үлэге ийитиэстэриг, тэрэһиниэһи уонна дьэссиниэһиниэһиэ буолууларын үрдэтэргэ.

Партия райкомун пленума оройуон коммунистара, бари үлэнтгэри, ССКП КК алтыннытаады (1980 с.) Пленумун уурайахтарынан өрө күүрдүлэн, 1980 сыл уонна онус пятилетка бүтүнүүгү былааннарын ийиэстээхтик, толоруохтара, хаан-уруу Коммунистическай партия XXVI съезин хаһайыстыбаннай уонна культурнай тутуу бари салааларыгар саһа ситиһилэригэ бийиттэхтэригэ дьэ ССКП обкомун эрэннэрэр.

Партийнай олох: отчуоттар-быбардар

Олох-дьаһах, коммуналнай хаһайыстыба производственной управленета, ССКП XXVI съезин ийиэһигэр социалистическай куоталаһыныга кинирэн туран, питилетка соруудахтарын ийни быһынан урутаан толордулар.

Соторуутаады ийитиллэбит отчуоттуур-быбардыр партийнай муһиыаха секретари Васильев П. А. бийр смлларга үлэтин туһунаа дакылаатыгар уонна коммунистар ийи ситиһиллэри сөргө үлэ уонсай тэрэһиниэһигэр бөдөһ итэстэр баааларын ийдилар.

Партийнай муһиыахтар былааннаахтык ийитиллэ-баттар. Ол түмүгэр отчуоттуур көмгэ коммуни-

ҮЛЭНИ ТУПСАРЫ СУОЛУНАН

тар сэттэ өрө тогул түм-сөн үгүс үрдүкү тариттэлэр уурайахтарын олоххо ийилэрин башпуруостарын дьүүллэстилэр. Обществений тариттэлэри салаайы, кинилэр үлэлэрин зонтуруолаһын ситэргэ суох. Гэмикти смлларга таһаһаллыбыт ийи көтүтүлэри туоратыма хардыи олоһуллубата. Ол туһунаа коммунистар А. Е. Постников, Ф. С. Константинов эттилэр.

Управление хаһайыстыбаннай үлэтин тэрийишгэ эмнэ үгүс итэстэр бааллар. Бааннык аһардас уу баһыта ийиэһиэһиэ үгүсүгү үлэһэбөт, практикнай дьитэ кыараһас.

Технича бас-баттах сүүрдүлэр. Ийиниэһиэ сөптөөх ирдэһиэ туруорулуубат. Бийр объекты тутууу ситиһиэһиэ өрө атыһтан атыһа көһүү түбэтэлэрэ таһаарыллаллар. Тутуу үлэтигэр кыра да механикация ийиллэрэлиэбөт. Коммунистар Р. Ш. Седунов, П. П. Дьаһаһоннай, Г. А. Пестерев этиэлэрэ ийи итэстэриг туоратыма туһаайылыһа.

Партийнай тариттэ сөргөһи бийр смлларга үлэге ортоһон смлалаһа. Кини секретариынан В. А. МАКАРОВ, секретари солбудааччынан Г. А. ПЕСТЕРЕВ таһаһиниллэр.

С. НИКИТИН.

КОММУНИСТАР ЭТИЛЭРИГЭР ОЛОБУРУУХХА

Оройуоннаады потреби-тельскай общество ийни-сэһи партийнай тариттэ муһиыаһар отчуотунай дьэһиэһиэ уонна кэпсэтигэ сүүри көтүтүүнэн пар-тияга утумнаахтык үлэ-лэһэбэтэ ийиэһиэ. Сыл устата партбюро үс өрө тогул муһиыахтаабыт. Ол буолаһын ирдэһиэ, хотуруола мөлтөөбүтүгэр, общественнай тариттэлэр уо-тө-күөһө суох үлэһиэһи-лэригэр тэрдэбит. Коммунистар М. Е. Софронов Ю. П. Евграфов, Н. А. Аржаков ийини смлын кри-тикага тартылар.

Даспыт отчуоттуур-быбардыр муһиыаха коммунистар ийиллэриг критическай этиэлэриг үлэ-лэһиэ, олоххо ийилэрин дьа-һаллары былаан ийи-руу тариттэлэлэр. Бийр үгүсүн ол да ийни итэстэ-тэр туоратыллыбаһа, со-һуулан ийилэр. Ол туһу-най А. В. Галафеев, М. П. Магасеев, Е. А. Попов ба-дэ-тэһиниэргэ сөрдөххө кадрларга хараһтабыл-лаахтык смлыһаннаһын үлэ бастын оһуһун олох-тоһути башпуруостарыгар ийилэр өттүгэр үлэ тунса-рыларга эрийдилэр. Эргэһэ үлэнтгэри пети-

летка тиһах смлын үс бас-тагы кьэрталларын сору-удахтарын розничнай та-бар эргириттэр 101, об-ществений аһылыкы 103,8 бөйгө өһорор боро-дуукусувалорыгар 106,9 бы-руһуһан толордулар. Эр-тигэ баһатын көһөтүк, көккө этинилэр кинирдилэр.

Ийиниэһиэ коллективнай идеологическай, политическай-иитэр үлэни тунса-рыма муһиыаха эмнэ ийиэ этинилэр кинирдилэр.

Партийнай бьир бийр смлларга үлэге ортоһон смлалаһа. Партбюро са-һа састааба быһбардан-на. Кини секретариынан Н. Е. Анисимовичев ийи-ситтэһи таһаһиниллэр.

С. НИКОЛАЕВ.

ОКТАБРЬ ИДЕЯЛАРЫН УЛУУ КҮҮҮЭ

Улуу Октябрь санаа тугаарын бэлгэтэтэр эрэ киһи аймах бастаан социалистической революция кыймылын, иһи история хайыттыгар, аан дойду дьыдагыгар суолтатын сапаттан сагалды толкуйданн көрөр. Уонна социализм кыймылынахтын тэрдыллар хар биврдин сыла билиги планетабыттын бүтүнүү долгунуу, сана исторической эпоханы—аан дойдуу революциянын умарыта тутуу, социализмга уонна коммунизмга киири эпохатын арыабыт 1917 сыл алтыннытаары күнүр аан дойду урдунан исторической сумгаларын демонстрациялан көрдөрөр.

Бурукваанай политиктар уонна идеологтар аан дойду бастаан социалистической дойдута өлөрө-өлөрө булгучулаады билгэлэбиттэрэ. Билигин киирлэр Октябрь кыймыта—суурьбэиһе үйө киһи аймах бүтүнүүтүн сайдыты хайыттылар төрдүттөн умарынаах кыл-кылнай собатытынан буоларын биллэрэ куньамынылар. Билигин билиги дойдубутун сэрэ социалистической революция Европа, Азия, Америка көккө дойдуларыгар кыайыт социализмга аан дойду картатыгар аан дойду кыймылынын үс гым-

Аан дойду ТЕМАТЫГАР БЭСИЭДЭ

мыт биврдерэ өлөрөрө бэлгэтэммит буоларына итинтон атын буолуун сатаамат. Маһна аан дойду промышленной бордунуусууатын 40-тан тахса бырылыһана олохулар. Социализм бөвөрүгү турар аан дойдутаагы системата билигин аан дойдутаагы прогрессе сүүн факторынан буолар.

Капиталистической дойдунан монополиялар батталарын утары, өлөһүнү-көһүнүсүк тутуу утары тохтоло суох охсуууну кытар үлэһиттэрин социализм бэйэтигэр тэрдэр күүһө үүнэр үүвэр. Ити күүс капиталистической дойдунуура кризис кыймыта-майгыта биллэр сылаарыгар ордук чабылхайдык көстөчү.

Улуу Октябрь национальной-босхолонуу алаах охсуууу сайдытыгар онорбут сабыдыалын эмвэ аһара сыаналыар кыл-кылбат. Чочу Улуу Октябрь кыймыта уонна аан дойдута рабочайдар уонна бааныбайдар бастаан государственнэ тыриалыһа колоннальной поруоттар ойдуун-сала-

лары дьиньвэхтин уһуунуорбута уонна киирлэр империалистической батталтан босхолонууну охсуууларыгар сүткөн кыймылары ситиһиллэримгэр көмөлөһүтэ. Азия, Африкада уонна Латинской Америкада спаттаах колоннальной системаны суох оһоруу процедины түргэтэтиһэ үөскө-битин бастаан күһөрүт-төн бары поруоттар бөй-бөлөрүн дьаһанар уонна көтүлүк сайдар быраа-гарын билгэммит ССРС тас политиката дьонун суолтааах.

В. И. Ленин 1912 сыллаахха суруйбут «Ленини поруоттар босхолонуу-лара билигин толору кыаллар кыахтаһа» дьин батталыт тыллара өлө-кө киирдилэр. Отчолорго планета лэһин 72 быри-һана, кыймыныһа 70 быри-һанын көрүгө коло-ннада уонна колонналь-най агардаах батталга өлөрөр. Оттон бүтүн, К. И. Брежнев бэлгэтэ-бин курдук, империализм колоннальной системаны классической форматна хайы-үйө суох оһонул-дубутунан өһрүмүсү сөп.

Өссө 60-с сыллар сагаланаарыгар колонналь-най уонна колонна агар-даах батталтан иһи мил-лиарттан ордук киһи бос-

холонута итиннэ нацио-нальной тутууга суох буолуу суолугар тахсы-та. Оттон 1960 сыл историгда «Африка сылыуу босхолонунан киирбитэ».

Эдэр государстволар, национальной - босхолонуу-лаах охсуууу ССРС-тан уонна социалистической биврде доһордоһуу дойдунууларынна сабэстээн хаһан баһарар төһөдө тийгэргэ бэлэн эрдэххэ доһотторуу булдулар. Онуоха холобур кыах. Эвортон бивр империализмни Москвада советской салайытылар Сирия, Афганистан, Эфи-опия аидерлэрин кытары көкөһөһүннэлэрэ буолар.

Азия, Африка уонна Латинской Америка үгүс босхолонут дойдунуула-рына социалистической сай-дыы суолун кыар тибэ-тэргэ уонна бөйбөрүтөр кө-лөһүмүсүсү суох об-щественны өһөр смалы ту-руоруулаады, хайыскаларын социализмга туһал-лаады ураты бэлэ. Колоннализация босхолон-нут поруоттар Октябрь идиаларын, Лениннэ социализм уонна нацио-нальной - босхолонуулаах хамсаһын бөйбөүөй союз-тара туһадаабытын тус-тулууру. Ити союз айыуна социализм прогрессе күөстөрө салтын ситиһи-лэһиттэрин эбэһинэ бил-лэрар.

Н. ЧИГИРЬ. (ССТА).

ЫТК ИЭСПИТИН ЧИЭСТЭЭХТИН ТОЛОРУОХПУТ

Иван Макаров Советской Армия көккөһүгэр иһи-рылаһан иһиннэ Чурапчытаары 13 №-дээ СКТУ-да комсомольской тэригэ секреторунан тахсытыт. Соторуулаады бөйбөүөй уонна политическай бэлэм болуу туйуна, баталлон комсомольской тэригэти-ниги туйуна, баталлон комсомольской тэригэти-ниги туйуна, баталлон комсомольской тэригэти-ниги туйуна. Киирми кытта билиги дойдубутун көл сириттэ. Киирми кытта билиги дойдубутун көл сириттэ. Киирми кытта билиги дойдубутун көл сириттэ.

— Мин сулууспалыар танковой полкабар 1935—1938-с, билигин ОССП КК Генералмай секретара, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председате-лэ таб. Л. И. Брежнев су-лууспалаабыт. Оһон били-гин бары киһи туттабыт. Таб. Л. И. Брежнев 1978 сыллаахха Сибиря уонна Дальнай Восток устун сылдыабыт кэмнгар су-лууспалаабыт полкатыгар маалдыттан ааспыт. Би-лигин киирэхэ аналлаах музей тэрилиннэ. Оһоно билгиллэх эвөнчальник-тар, тас дойдудартан ма-лдыттар, космонавттар, спортсменнар уо. д. а. сылдыатыллар.

Бастаан 6 ыйдаах курсу бүтөрүн тани механи-кодигала буолбутум. От-деленне командири эһи. Кэһин баталлон комсомоль-ской тэригэти босхолон-мут секретарынан та-лыттар. Оһон билигин 400-кээз комсомольца ма-та үлэһини.

Билиги Саха сирин ич-читтара, ара көлүөкэ бу-дуттар аһаан ааргаах суолларын салгымырга, бивр дойдубууларбыт сэр-пигэ көрдөрбүт хөрсүн билиһинэрин хатылымырга маалды бэлэм буоларга дьадуулабыт.

Минни кытта билиги оройуонмуу туттан аһары-дыбыт кэс да салаат үчү-тэһин сулууспалы сыл-дылар. Киирлэр ортолор-лор Федор Чичигинаров баар. Федор Чурапчы ор-то оскулатын бүтэрэн бараан «Чурапчы» совхоз Салайылаады отделениеты-гар сүөһү көрүүттүгэр үлэ-лин сылдыан арыһада иһи-

рылаһыта. Билигин от-деленне командирларын курстэрыгар үөрэнэр. От-тон Чичигин муччата Илья Макаров орудие заводун тун курсун бүтөрбөт, туйгун сулууспалы иһи дьини командирдытан махтал ылан турар. Эһи иди курдук Кытаанахтан Николай Коркин, Бөһө-төттөн Василий Попов, Одуулуунтан Юрий Бы-ганов бэртээхэй салаат-тарынан буолдулар.

Советской Армияда су-лууспалыгар бастаан-нар уолактарга ту-һанан үчүтэй үөрөн, политическай бэлэм уо-на физкультуранан иһи-нэ спордууан утумууах дьарыгы баһарыам этэ.

Түмүкнэр биврде сулуус-палыар таһарыстарым, бивр дойдубуулаахтарым аһа-тардытан хайыат аһа-нылардытар. Иһэ дойдута-тын кэһинтин туйгун-дук толоруохпут дьин комсомольской мэттэ ты-ды биврдедэ, эрэннэриги баһарылар.

Синимкиа: Н. Макаров.

РОССИЯ ЧЕМПИОНА

КОНУЛ ТУСТУУГА Россия чемпиона Егор Старостин Чыкыртан тах-сытыт бөвөс. Мин киһи хайдах тустарын көрбөтө-бүт, арай, биврде эрчил-лэр дьарыгар түбэһиттим. Ол РСФСР-га бастылар иһин Красноярскайга бу-дуохтаах күрэхтэһингэ бө-лөһүннэ кэмнгар этэ. Оһо-но иһитин да түргэһин, сэлаларын уонна, бивртэн бивр илбастары бьметала суох аһаһытээн үлэһитин соргин көрбүтүм. Адьэс аһаһаах хонугууан улахан түбүлүгэ төдүстэ ираас кыймылын ситиһэн Рос-сияда бастыахтаах бивр дойдубуулаахын кы-та билгиллэн ол күнтөн сагаламмыта.

МЫРЫЛАҔА буолбут оскуолаар оройуоннаады күрэхтэһиннэлригэр 32 ир кылаһыныах алтыс ма-лаас үөрэнэччигэ иһикс мээстэлэһэн көбүөргэ бас-таан күрэхтэһинин кы-быта. Бэйэтин үөрөнүт кыймыл киһи оһо спор-тивнай оскуолатын Ди-ригитэди филиалын тре-нерин Махман Егорович Захаровы аһар. Гоһа ки-һинэх аһыс кылаһстан иди утумууахтын эрчи-либитэ.

Оскуолада сылдыан ком-сомолга киирбитэ, үөрэх-кэ, общественнай үлэде, спорда өртү бастыгар кыскаларыгар буолар.

1974 сыллаахха Хаба-ровскайлаады физкульту-рай инвестиция киирбитэ. Оһоно үөрэнэр сылларыгар

тустуук кыймытынан бил-лэрдин эбиллэбитэ: кы-райы үс төгүлүкө чемпион-нууан буолбута, 1975 сыл-та Ашхабадта кытамыла-быт Бүтүн Союзтаады турнирга бастаан ССРС спордуу маастарын аатын алыбыта.

ҮӨРӨҮНН бүтэрэн тө-дө ССРС үтүөлээх трене-рэ Д. П. Коркин салаат-тынан Якутскайга спор-тивнай оскуоладе үлэтин сагаллабыта. Уолактары дьарыкты - дьарыкты, бөбөтэ эрчиллэрин тох-тоһоһу, тахсылаахтын тустар. Ол курдук, ССРС-таа сиринээди бөвөс-төрү күрэхтэһинин кы-һылаарынан, Якутскайга кытамылабыт Бүтүн Союз-таады турнирдарга үс то-суу иһикс призерууан буолбута. Егор билиһин 57 ир дьары ыйаһынна республика чемпионун аа-тын алыбыта, ССРС куорат-тары VII сайынтыгэ спор-тивнадаларыгар кыттар чөһөкэ тиксэбитэ.

Олимпийскай сылга «Трудовые резервы» ДСО Россиятаады күрэхтэһи-тин кыймылаарынан тах-сылаа, Союз чемпионны-гар алтыс мээстэлэммитэ. Оһоно дойду күөстээхтэрин Воротенкин, Мосьяловы, Червекс куораттан Про-ловы, Улан-Удэтан Цы-дыповы кыайталаабыта Махачкалаттан Короева уонна Ибрагимовка тэг киирэннэ оһонун хөһөр-төбүтэ.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха АССР спордуу маастара.
Синимкиа: Е. Старостин.

СОТОРМТААҔЫТА Егор Старостин Кироводскай-тан мааны: ик хөһөһ-поох суругун туһунтум: «Маһна «Трудовые резер-вы» олимпийскай комплек-сын аһаһар спорда сыл-дылаһын. Саха сириттан со-вотохун, Красноярскай-га тустубут түмүкүн иһа-тытын буолуу: көбүөргэ төдүстэ тахсан утарыла-һааччыларын бөрүлэрин сирэ-халты, иһиннэ иһаһталаным. Эрчиллэн иһэсэ эбит. Үс көрүһү-гэ биврдин өткөһөн эрэ сабырайдым».

Уолбут бэйэтигэр көр-дүбүэ иһиннэ үрдүк, кыймыла сыһыана сэмэй.

Билиги, киһи бивр дой-дубуулаахтара, үүннэ иһэр бөдөһүнүгэр, Россия че-мпонуугар Егор Старостин-га эрдэбит улахан.

АХШ сага президентэ

АХШ президентин республикалык партиа президентэ, Калифор-ния урууку губернатору Рональд Рейган били-бердэһинэ. Бары бүтүүн билибердэһингэ эһи-һин 4 күнүгэр—оһууорун-нуууну бэрэһиһиттэ кү-лактары аһыны өссө ту-мүкүтээн иһиннэ Р. Рей-ган Уруу дьин иһи ох-сууууа бэйэтин утарыла-һааччытытан — билигин президент Дик Картертан, аһыта ойуччу улахан буолбута биллэбитэ.

Суруйааччыга аналлаах быыстапка

Улуу Октябрь быраа-һыныгынан көрө оройуон-наады музейга суруйааччы С. С. Яковлевка—Эрлик Эрстигингэ аналлаах «Ок-тябрьдан төрөбүт» дьин быыстапка үөрүүлэхтик аһыллына.

Быыстапканы аһарыгар музей ааучнай үлэһитэ В. Д. Пивигина «Көрүс-түөһүтэ» сөһинтэ быһа-тардымын аһаһыты мус-тубут дьин сыһэра, дол-гуна иһитилэр.

Суруйааччы айар үлэтин уонна олоһун туһунан оройуоннаады хайыат үлэ-һитэ М. Н. Михайлова көкөһөтэ.

Поэт Алексей Бродни-ков Эрлик Эрстигын ту-һунан көрөһөһүлүкөх ох-

тымын оһордо.

Быыстапкада суруйаач-чы Чурыдаады литератур-най музейыттан иһил-лэһиттэ эһоноттар ту-руорулуубуттар. Мустубут дьон киһигэ быыстапка-тын кытта биллэһиллэр. Оһоно суруйааччы айы-һымыла толору көрүтэ түмүлүбүттэр. Көрөөччү-лэр бөдөһөһүлөрү Эр-лик Эрстиг бастаан ки-һигэ, «Чолбон» сурунаал 1928 сыллаады бивр түө-мөрүгэр бэһэттэммит «Бө-түһүгэр» дьин бастаан кы-скаан, киһи үлэһитин өс-түөлө, оһонноһо, барты-һаһа, иһиннэ суруйуу-лара, о. д. а. тартыллар.

«СО» көрр.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

КИНОВЕЧЕРГА ЫҔЫРАҔЫТ!

Сэттиннэ ый 9 күнү-гэр кыһа 7 часкын уонна 9 часк 30 мүнү-гөттөн «Маарыкчаан» кинотеатр Советской милиция күнүгэр оһо-лоат **КИНОВЕЧЕРЫ** тарыйар.

Түмүккэ «Убел-фильм» студия киһи сэр-иһааах, көрүт оһра-һааах, өһонно сага «БЕ-РЕГИСЬ, ЗМЕНИ!» дьин лартыһына көрдөрү-лэр.

Киновечерга көрөө-түт көлөрүтигэр иһи-рабыт!

КИНОТЕАТР.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.